

Sprawa C-237/21

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

13 kwietnia 2021 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Oberlandesgericht München (Niemcy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

9 kwietnia 2021 r.

Osoba poszukiwana:

S.M.

Wnioskodawca:

Generalstaatsanwaltschaft München

Oberlandesgericht München

[...]

C-237/21-1

[...]

W sprawie ekstradycji

S.M. (ur. M.),

[...]

z powodu łapownictwa

Oberlandesgericht München (wyższy sąd krajowy w Monachium) – pierwsza izba karna – [...] w dniu 9 kwietnia 2021 r. wydał następujące

Postanowienie

1. Do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, zgodnie z art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej zwanym „TFUE”), kieruje się następujące pytania w celu wydania orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

Czy zasady określone w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 listopada 2018 r. w sprawie Raugevicius – C-247/17 (ECLI:EU:C:2018:898) dotyczące stosowania art. 18 i 21 TFUE pozwalają odrzucić wniosek państwa trzeciego o ekstradycję obywatela Unii złożony na podstawie Europejskiej konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r. także wtedy, gdy wezwane państwo członkowskie jest zobowiązane, na podstawie tej konwencji, do ekstradycji obywateli Unii na podstawie umowy międzynarodowej, ponieważ zdefiniowało ono pojęcie „obywatela” zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. b) konwencji w taki sposób, że obejmuje ono jedynie własnych obywateli, a nie innych obywateli Unii?

2. Postępowanie w sprawie ekstradycji zostaje zawieszono do czasu wydania przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzeczenia w przedmiocie pytania prejudycjalnego. [Or. 2]

Uzasadnienie:

I.

W dniu 5 listopada 2020 r. władze Bośni i Hercegowiny zwróciły się do Republiki Federalnej Niemiec o ekstradycję osoby poszukiwanej w celu wykonania kary sześciu miesięcy pozbawienia wolności za łapownictwo orzeczonej wyrokiem Sądu Gminnego w Bosanska Krupa z dnia 24 marca 2017 r., sygn. akt 18 0 K 031029 16 K.

Osoba poszukiwana jest obywatelem Serbii, Bośni i Hercegowiny oraz Chorwacji i od połowy 2017 roku mieszka wraz z żoną w Niemczech. Pracuje tu od 22 maja 2020 roku jako regionalny kierowca – kurier. Obecnie przebywa on na wolności, po tym kiedy znajdował się w areszcie ekstradycyjnym.

Z ostrożności procesowej władze Chorwacji zostały poinformowane o wniosku władz Bośni i Hercegowiny. Nie było żadnej reakcji.

W związku z orzeczeniem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie Raugevicius, Generalstaatsanwaltschaft München (prokuratura generalna w Monachium) wniosła o uznanie ekstradycji osoby poszukiwanej za niedopuszczalną.

II.

- 1.

W opinii sądu orzekającego wniosek Generalstaatsanwaltschaft (prokuratury generalnej) zgodnie z § 29 ust. 1 Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (ustawy o międzynarodowej pomocy prawnej w sprawach karnych, dalej zwanej „IRG”) jest dopuszczalny [...] [szczegółowe omówienie]. **[Or. 3]**

2.

Zasadność wniosku zależy od pytania zawartego w postanowieniu, czy art. 18 i 21 [TFUE] należy interpretować w ten sposób, że wymagają one, aby nie dokonywać ekstradycji obywatela Unii, nawet jeśli państwo wezwane jest zobowiązane do jego ekstradycji na podstawie umowy międzynarodowej.

Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w swoim orzeczeniu z dnia 13 listopada 2018 r. w sprawie Raugevicius – C-247/17 (ECLI:EU:C:2018:898) nie odpowiedział na to pytanie, ponieważ - jak zostanie wyjaśnione bardziej szczegółowo w punkcie II.2.b) - Republika Finlandii była na podstawie umowy międzynarodowej uprawniona w stosunku do Federacji Rosyjskiej do powstrzymania się od ekstradycji obywatela litewskiego, podczas gdy Republika Federalna Niemiec jest zobowiązana na podstawie umowy międzynarodowej wobec Bośni i Hercegowiny do ekstradycji obywatela chorwackiego w niniejszej sprawie.

W szczególności:

a)

Zgodnie z art. 1 Europejskiej konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r. (dalej zwanej „Europejską konwencją o ekstradycji”), Republika Federalna Niemiec jest zobowiązana na podstawie umowy międzynarodowej wobec Bośni i Hercegowiny do ekstradycji osoby poszukiwanej w celu wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej przez sąd gminny w Bosanska Krupa.

aa)

Ekstradycja osoby poszukiwanej jest regulowana przez Europejską konwencję o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r., która została ratyfikowana przez Republikę Federalną Niemiec w dniu 2 grudnia 1976 r. oraz przez Bośnię i Hercegowinę w dniu 25 kwietnia 2005 r.

Zgodnie z art. 1 Europejskiej konwencji o ekstradycji umawiające się strony zobowiązują się do wzajemnego wydawania osób poszukiwanych przez organy sądowe państwa wzywającego w celu wykonania kary, o ile spełnione są odpowiednie warunki konwencji, a żadne z pozostałych postanowień konwencji nie przewiduje wyjątku ([...] [piśmiennictwo]; zob. także postanowienie Bundesverfassungsgericht (federalnego trybunału konstytucyjnego, zwanego dalej „BVerfG”) z dnia 31 marca 1987 r. - 2 BvM 2/86, juris pkt 34 oraz art. 26 i nast. Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów z dnia 23 maja 1969 r.).

bb)

W niniejszej sprawie są spełnione określone w konwencji przesłanki dotyczące obowiązku wydania zostały. **[Or. 4]**

Chodzi tu o przestępstwo podlegające ekstradycji w rozumieniu art. 2 ust. 1 zdanie pierwsze Europejskiej konwencji o ekstradycji. Ustalone przez sąd gminny w Bosanska Krupa zachowanie osoby poszukiwanej podlegałoby również karze pozbawienia wolności na podstawie prawa niemieckiego zgodnie z § 332 ust. 1 zdanie pierwsze Strafgesetzbuch (niemieckiego kodeksu karnego) o maksymalnym wymiarze pięciu lat. Wymiar orzeczonej kary przekracza cztery miesiące, art. 2 ustęp 1 zdanie drugie Europejskiej konwencji o ekstradycji.

Nie ma przeszkód dla ekstradycji na podstawie art. 3–11 Europejskiej konwencji o ekstradycji. Bośnia i Hercegowina przedstawiła wszystkie dokumenty dotyczące ekstradycji wymagane zgodnie z art. 12 Europejskiej konwencji o ekstradycji.

Ekstradycja osoby poszukiwanej oraz dokumenty, na których się opiera [wniosek] zapewniłyby minimalny standard prawa międzynarodowego, który obowiązuje w Republice Federalnej Niemiec zgodnie z art. 25 Grundgesetz (ustawy zasadniczej, zwanej dalej „GG”) i nie naruszałyby podstawowych zasad prawa konstytucyjnego ani podstawowego stopnia ochrony praw podstawowych (zob. w tej kwestii postanowienie BVerfG z dnia 26 lutego 2018 r. - 2 BvR 107/18, juris; zarządzenie tymczasowe z dnia 26 stycznia 1982 r. - 2 BvR 856/81).

b)

Wątpliwe jest jednak, czy art. 18 i 21 TFUE wymagają, aby poszukiwany obywatel chorwacki nie został poddany ekstradycji do Bośni i Hercegowiny mimo istniejącego międzynarodowego zobowiązania do ekstradycji, ponieważ Republika Federalna Niemiec nie dokonałaby ekstradycji obywatela niemieckiego na podstawie art. 6 ust. 1 lit. a) Europejskiej konwencji o ekstradycji.

(1)

Na pierwszy rzut oka wydaje się, że na to pytanie odpowiedział Trybunał Sprawiedliwości w wyroku w sprawie Raugevicius – C-247/17 (ECLI:EU:C:2018:898). Na pytanie zadane przez fiński sąd najwyższy Trybunał odpowiedział w następujący sposób::

„W świetle całości powyższych rozważań na przedstawione pytania należy udzielić następującej odpowiedzi: art. 18 i 21 TFUE należy interpretować w ten sposób, że w przypadku wniosku o ekstradycję dotyczącego obywatela Unii, który skorzystał z przysługującego mu prawa do swobodnego przemieszczania się, złożonego przez państwo trzecie nie w celu ścigania, ale w celu wykonania kary pozbawienia wolności, wezwane państwo członkowskie, którego prawo krajowe zakazuje ekstradycji własnych obywateli poza terytorium Unii do celów wykonania kary pozbawienia

wolności oraz przewiduje możliwość odbycia takiej kary orzeczonej za granicą na jego terytorium, jest zobowiązane do zapewnienia temu obywatelowi Unii – jeżeli ma on stałe miejsce zamieszkania na jego terytorium – takiego samego traktowania w zakresie ekstradycji jak w przypadku własnych obywateli”.

Przy bliższej analizie okazuje się jednak, że Republika Finlandii mogła odmówić ekstradycji obywatela Unii, nie naruszając zobowiązań wynikających z umowy międzynarodowej wobec Federacji Rosyjskiej. W swoim oświadczeniu o przystąpieniu z dnia 12 maja 1971 r. Republika Finlandii zdefiniowała pojęcie „obywatela” zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. b) Europejskiej konwencji o ekstradycji jako obejmujące wszystkich „obywateli Finlandii, Danii, Islandii, Norwegii i Szwecji oraz cudzoziemców zamieszkałych w tych państwach”. [Or. 5]

Podobna sytuacja na gruncie prawa międzynarodowego stała się również podstawą orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości w sprawach Petruhhin – C-182/15 (EU:C:2016:630), Pisciotti – C-191/16 (ECLI:EU:C:2018:222) oraz BY – C-398/19 (ECLI:EU:C:2020:1032), które dotyczyły ekstradycji w celu ścigania karnego. W tym przypadku zarówno art. 65 umowy z dnia 3 lutego 1993 r. między Republiką Łotewską a Federacją Rosyjską o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych i karnych, jak i art. 10 umowy między Unią Europejską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki o ekstradycji z dnia 25 czerwca 2003 r. (Dz.U. L 181, s. 27) oraz art. 17 Europejskiej konwencji o ekstradycji pozostawiają w gestii państwa wezwanego decyzję o tym, do którego z kilku państw wzywających zostanie wydana osoba poszukiwana. Ekstradycja do państwa pochodzenia poszukiwanego obywatela Unii byłaby zatem możliwa we wszystkich rozstrzygniętych przez Trybunał przypadkach, przy czym wezwane państwa Unii nie naruszyłyby w ten sposób swoich zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych wobec zainteresowanych państw trzecich.

(2)

W omawianym przypadku sytuacja w świetle prawa międzynarodowego jest inna.

Składając swój dokument ratyfikacyjny w dniu 3 października 1976 r., Republika Federalna Niemiec złożyła następujące oświadczenie dotyczące art. 6 ust. 1 lit. b) Europejskiej konwencji o ekstradycji:

„Ekstradycja obywateli niemieckich z Republiki Federalnej Niemiec zagranicę jest niedopuszczalna zgodnie z art. 16 ust. 2 zdanie pierwsze ustawy zasadniczej Republiki Federalnej Niemiec i dlatego należy jej w każdym przypadku odmówić. Pojęcie „obywatel” w rozumieniu art. 6 ust. 1 lit. b) Europejskiej konwencji o ekstradycji obejmuje wszystkich obywateli niemieckich w rozumieniu art. 116 ust. 1 ustawy zasadniczej Republiki Federalnej Niemiec)”.

Artykuł 16 ust. 2 zdanie pierwsze i art. 116 ust. 1 Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (ustawy zasadniczej Republiki Federalnej Niemiec, dalej zwanej „GG”) brzmią następująco:

Artykuł 16 ustęp 2 zdanie pierwsze 1 GG

Ekstradycja obywatela niemieckiego jest zakazana..

Artykuł 116 ustęp 1 GG

Obywatelem niemieckim w rozumieniu przepisów niniejszej Ustawy Zasadniczej jest z zastrzeżeniem innej regulacji ustawowej ten, kto posiada niemiecką przynależność państwową lub jako uchodźca lub wypędzony o niemieckiej przynależności narodowej lub jako małżonek takiej osoby lub jej potomek przebywał legalnie na terytorium Rzeszy Niemieckiej w granicach z dnia 31 grudnia 1937 roku.

Nie ma innego przepisu ustawowego dotyczącego ekstradycji osób w celu wykonania kary. Paragraf 2 ust. 1 i 3 Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (ustawy o międzynarodowej pomocy prawnej w sprawach karnych, zwanej dalej „IRG”), która znajduje zastosowanie w tym względzie, stanowi, co następuje:

- (1) *Cudzoziemiec, który jest ścigany albo został skazany w obcym państwie za przestępstwo podlegające karze w tym państwie, może, na wniosek właściwego organu [Or. 6], zostać przekazany do tego państwa w celu ścigania lub wykonania kary lub innego środka karnego orzeczonego za to przestępstwo.*
- (2) *[...]*
- (3) *Cudzoziemcami w rozumieniu niniejszej ustawy są osoby, które nie są Niemcami w rozumieniu art. 116 ust. 1 ustawy zasadniczej.*

Bośnia i Hercegowina nie zgłosiła żadnych zastrzeżeń ani oświadczeń do Europejskiej konwencji o ekstradycji.

(3)

Wątpliwe jest zatem, czy orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej dotyczące art. 18 i 21 TFUE, w sposób wyrażony w sprawie Raugevicius, znajduje zastosowanie również w niniejszej sprawie.

(a)

W swoim orzecznictwie Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej przyjmuje, że nierówne traktowanie polegające na tym, że obywatel Unii posiadający obywatelstwo państwa członkowskiego innego niż wezwane państwo członkowskie może zostać poddany ekstradycji w przeciwieństwie do obywatela

wezwanego państwa członkowskiego, stanowi ograniczenie prawa wynikającego z art. 21 TFUE (wyroki Trybunału: z dnia 13 listopada 2018 r. – C-247/17 [ECLI:EU:C:2018:898] pkt 30; z dnia 17 grudnia 2020 r. – C-398/19 [ECLI:EU:C:2020:1032] pkt 40; z dnia 10 kwietnia 2018 r. – C-191/16 [EU:C:2018:222] pkt 45; z dnia 6 września 2016 r. – C-182/15 [EU:C:2016:630] pkt 33).

Ograniczenie takie może być jednak uzasadnione, gdy jest oparte na obiektywnych względach i proporcjonalne do słusznego celu realizowanego przez prawo krajowe (wyroki Trybunału: z dnia 13 listopada 2018 r. – C-247/17 [ECLI:EU:C:2018:898], pkt 31; z dnia 17 grudnia 2020 r. – C-398/19 [ECLI:EU:C:2020:1032] pkt 41; z dnia 10 kwietnia 2018 r. – C-191/16 [EU:C:2018:222] pkt 46; z dnia 6 września 2016 r. – C-182/15 [EU:C:2016:630] pkt 34).

Trybunał uznał, że cel w postaci zapobiegania ryzyku bezkarności osób, które popełniły przestępstwo, powinien zostać uznany za słuszny i pozwala na uzasadnienie ograniczającego środka, takiego jak ekstradycja (wyroki Trybunału: z dnia 13 listopada 2018 r. – C-247/17 [ECLI:EU:C:2018:898] pkt 32 i nast.; z dnia 17 grudnia 2020 r. – C-398/19 [ECLI:EU:C:2020:1032] pkt 42; z dnia 10 kwietnia 2018 r. – C-191/16 [EU:C:2018:222] pkt 47; z dnia 6 września 2016 r. – C-182/15 [EU:C:2016:630] pkt 37).

Jednakże środek może być uzasadniony względami obiektywnymi tylko wtedy, gdy jest niezbędny dla ochrony interesów, jakie ma on zapewnić, i gdy cele te nie mogą zostać osiągnięte za pomocą mniej restrykcyjnych środków (wyroki Trybunału: z dnia 13 listopada 2018 r. – C-247/17 [ECLI:EU:C:2018:898] pkt 32; z [Or. 7] dnia 17 grudnia 2020 r. – C-398/19 [ECLI:EU:C:2020:1032] pkt 42; z dnia 10 kwietnia 2018 r. – C-191/16 [EU:C:2018:222] pkt 48; z dnia 6 września 2016 r. – C-182/15 [EU:C:2016:630] pkt 38 i 41).

(b)

Kwestia, czy mniej restrykcyjne środki w tym sensie obejmują również zachowanie, w wyniku którego państwo członkowskie naruszyłoby swoje zobowiązania wynikające z prawa międzynarodowego, nie była przedmiotem wyżej wymienionych rozstrzygnięć Trybunału Sprawiedliwości, ponieważ zainteresowane państwa członkowskie mogły odmówić ekstradycji do państwa trzeciego w sposób dopuszczalny na podstawie prawa międzynarodowego. Trybunał nie wypowiedział się (w związku z tym) w tej kwestii.

W sprawie Raugevicius rzecznik generalny odpowiedzialny za tę sprawę skupił się w swojej opinii jednak na fakcie, że „korzystając z możliwości przysługującej jej na mocy art. 6 ust. 1 lit. b) tej konwencji, Republika Finlandii postanowiła określić w oświadczeniu termin »obywatele« w rozumieniu tejże konwencji jako oznaczający »obywateli Finlandii, Danii, Islandii, Norwegii i Szwecji oraz cudzoziemców zamieszkałych w tych państwach«”. (opinia rzecznika generalnego

Yvesa Bota z dnia 25 lipca 2018 r., [ECLI:EU:C:2018:616], pkt 85). Dalej stwierdził (pkt 86): „W niniejszym przypadku ów zamiar zapewnienia równej ochrony przed ekstradycją, wyrażony przez Republikę Finlandii w tym oświadczeniu, nie może w odniesieniu do obywatela Unii, takiego jak D. Raugevicius, pozostać martwą literą prawa. Artykuły 18 i 21 TFUE zobowiązują Republikę Finlandii do zapewnienia mu pełnej skuteczności”.

Zgodnie z powyższym, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności faktyczne i prawne, istnieją wątpliwości, czy zasady ustanowione przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie Raugevicius należy stosować również w niniejszej sprawie i czy art. 18 i 21 TFUE należy interpretować w taki sposób, że ekstradycja osoby poszukiwanej do Bośni i Hercegowiny musiałaby zostać uznana za niedopuszczalną - pomimo sprzecznego z takim uznaniem obowiązku wynikającego z prawa międzynarodowego na podstawie art. 1 Europejskiej konwencji o ekstradycji.

(4)

Nawet jeśli, zdaniem sądu orzekającego, nie ma to znaczenia dla rozstrzygnięcia pytania prejudycjalnego, to mając na względzie wywody Trybunału zawarte w pkt 42 orzeczenia w sprawie Raugevicius w celu pełnego przedstawienia sytuacji na gruncie prawa krajowego, wskazuje się, że wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej przez sąd gminny w Bosanska Krupa byłoby co do zasady możliwe w Republice Federalnej Niemiec. Ze względu na to, że osoba poszukiwana znajduje się już na terytorium Republiki Federalnej Niemiec, nie ma zastosowania Konwencja o przekazywaniu osób skazanych z dnia 21 marca 1983 r. (dalej zwana „Konwencją”), która została ratyfikowana zarówno przez Republikę Federalną Niemiec, jak i Bośnię i Hercegowinę ([...] [materiały legislacyjne, pisma i orzecznictwo]). Wykonanie orzeczenia zapadłego w Bośni i Hercegowinie podlega zatem przepisom § 48 i nast. IRG i jego warunkiem nie jest, inaczej niż przewidziano to w art. 3 ust. 1 lit. a) i d) Konwencji, ani posiadanie obywatelstwa niemieckiego, ani zgoda osoby poszukiwanej ([...] [materiały legislacyjne]). **[Or. 8]**

Zgodnie z § 57 ust. 1 zdanie pierwsze IRG, wykonanie kary może nastąpić tylko wtedy i tylko w takim zakresie, w jakim państwo, w którym został wydany wyrok wyrazi na to zgodę ([...] [piśmiennictwo]). Przynajmniej w chwili obecnej nie ma to miejsca, ponieważ władze Bośni i Hercegowiny wystąpiły o ekstradycję osoby poszukiwanej, a nie o wykonania wyroku.

[...]